

นโยบายประชารัฐกับการส่งเสริมการพึ่งตนเองของผู้สูงอายุ จังหวัดนครปฐม*

CIVIL STATE POLICY TO PROMOTE THE SELF-RELIANT FOR ELDERLY IN NAKORNPATTHOM PROVINCE

อุบล วุฒิพรโสภณ

Ubol Wuthipornsopon

พระเทพศาสนานิกบาล

Pratape Sadsanapiban

สัญญา สดประเสริฐ

Sanya Sodpasert

สมานใจ ชั้นที่ห้า

Samanjai Kanteetow

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์พุทธปัญญาศรีทวารวดี

Mahachulalongkornrajavidyalaya University Buddapanya Srithavaravadi sankha collage, Thailand

Email: ubol.wut@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ประเมินนโยบายประชารัฐกับการส่งเสริมการพึ่งตนเองของผู้สูงอายุ จังหวัดนครปฐม 2) ศึกษาประสิทธิผลการดำเนินนโยบายประชารัฐ 3) นำเสนอกลไก และแนวทางการขับเคลื่อนนโยบายประชารัฐอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ใช้ในการวิจัยคือ 1) ผู้บริหารนโยบายประชารัฐและผู้ดำเนินนโยบายประชารัฐ จำนวน 13 ท่าน 2) กลุ่มผู้สูงอายุผู้รับผลจากนโยบายประชารัฐ จำนวน 14 ท่าน 3) ผู้ทรงคุณวุฒิที่เข้าร่วมการประชุมกลุ่มย่อย จำนวน 8 ท่าน เป็นการเลือกผู้ให้ข้อมูลแบบเฉพาะเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึก การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนากลุ่มย่อยจากประเด็นปัญหาจากการสัมภาษณ์เชิงลึก การวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา การนำเสนอข้อมูลแบบพรรณนาเชิงวิเคราะห์

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการประเมินนโยบายประชารัฐกับการส่งเสริมการพึ่งตนเองได้ของผู้สูงอายุ ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีความพึงพอใจต่อนโยบายนี้ โดยเป็นการดำเนินงานที่เป็นรูปธรรมชัดเจน มีความภูมิใจว่าสามารถพึ่งพาตนเองได้ แต่กังวลว่าอาจจะเกิดการแสวงหาผลประโยชน์จากการ

* Received 1 December 2019; Revised 22 December 2019; Accepted 31 December 2019

ดำเนินนโยบาย ฝ่ายผู้บริหารเสนอว่าควรดำเนินนโยบายอย่างต่อเนื่องเพราะทำให้คุณภาพชีวิตดีขึ้น ทั้งการเข้าร่วมสังคม ช่วยเหลือเศรษฐกิจส่วนบุคคล ส่งเสริมทางร่างกายและจิตใจ

2. ประสิทธิภาพการดำเนินนโยบายประชารัฐกับส่งเสริมการพึ่งตนเองของผู้สูงอายุ บางโครงการไม่คุ้มค่ากับเงินงบประมาณ บางท่านไม่ได้รับผลจากนโยบายอย่างเต็มที่ การบริหารทรัพยากรบุคคลควรใช้คนให้ตรงกับงาน ควรมีการวางแผนที่ดีและต้องปฏิบัติตามแผนที่กำหนด และควรมีความยั่งยืนในการดำเนินนโยบาย รวมทั้งระยะเวลาของการดำเนินโครงการสั้นเกินไป ทำให้ไม่เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่ดีเท่าที่ควร

3. กลไกและแนวทางการขับเคลื่อนนโยบายประชารัฐอย่างมีประสิทธิภาพพบว่า ควรทำประชาคมหมู่บ้านก่อนดำเนินโครงการ ภาครัฐควรสร้างเมือง หรือชุมชนสำหรับผู้สูงอายุ การจัดทำฐานข้อมูลรวมของผู้สูงอายุ นโยบายต้องมีความยั่งยืน เพิ่มงบประมาณเกี่ยวกับผู้สูงอายุ เพิ่มการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับนโยบายประชารัฐ

คำสำคัญ: นโยบายประชารัฐ, การพึ่งพาตนเองของผู้สูงอายุ, การขับเคลื่อนนโยบาย

Abstract

The objective of this research is to 1) assess civil society policies and promote self-reliance of the elderly in Nakhon Pathom Province 2) study the effectiveness of civil state policy implementation 3) propose mechanisms and guidelines for driving state civil policy effectively as a research Quality by the key informants used in the research were 1) 13 civil society policy executives and civil state policy makers 2) a The elderly were the result of the civil state policy, consisting of 14 persons, 3 experts who participated in the 8 sub-group meetings, were the specific data providers, the research instruments were in-depth interview, data collection. With in-depth interviews and group discussions, issues from in-depth interviews were analyzed using content analysis methods The information is extremely descriptive analytical research on that.

The results of the research revealed that:

1. The results of the civil state policy evaluation and promoting self-reliance of the elderly, the majority of the elderly are satisfied with this policy which is a concrete, clear operation, with pride that they can rely on Can only take oneself, but are worried that there may be exploitation from policy implementation, management suggests that policies should be carried out

continuously because it will improve the quality of life Including social participation, personal economic support, physical and mental promotion.

2. Effectiveness of civil state policy and promoting the self-reliance of the elderly, some projects are not worth the budget, some people are not fully affected by the policy. Human resource management should use people to match the work. And must comply with the plan and should be sustainable in the implementation of the policy, including the duration of the project implementation is too short resulting in no effectiveness Visual performance is poor mechanism and policy-driven approach to efficiently find the civil state.

3. Strategies and guidelines for driving the public policy efficiently, it is found that the village community should be implemented before the government project, the city or community should be built for the elderly, creating a database of the elderly, the policy must be sustainable, increase the budget Regarding the elderly, increase public relations regarding public policy.

Keywords: Civil State Policy, Elderly Self-Reliance, Policy Advocacy

บทนำ

ในปัจจุบันพบว่าอัตราส่วนของจำนวนประชากรผู้สูงอายุเพิ่มมากขึ้นทุกปี คาดว่าในปี พ.ศ. 2564 จะมีอัตราประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไป ร้อยละ 20 และในปี พ.ศ. 2574 จะเพิ่มเป็นร้อยละ 28 โดยแนวโน้มที่เพิ่มมากขึ้นในอนาคตส่งผลถึงอัตราส่วนพึ่งพิงวัยผู้สูงอายุก็เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องเช่นกัน ทำให้คนทำงานต้องมีภาระเลี้ยงดูผู้สูงอายุเพิ่มมากขึ้น พบว่า อัตราส่วนเกื้อหนุน หรือวัยแรงงานที่จะดูแลเพื่อเกื้อหนุนผู้สูงอายุมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่องเช่นกัน (คณะกรรมการการสาธารณสุข สภานิติบัญญัติแห่งชาติ, 2561) ดังนั้นเมื่อจำนวนผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นอัตราการดูแลของคนวัยทำงานลดลง จึงทำให้เป็นภาระของภาครัฐที่จะต้องเข้ามาดูแลปัญหาผู้สูงอายุที่จะเกิดขึ้นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ โดยบทบาทของภาครัฐนั้นจะเปลี่ยนไป โดยรัฐจะเป็นฝ่ายสร้างสถานการณ์และบรรยากาศที่เอื้อต่อการเสริมสร้างพลังให้แก่ประชาชนและชุมชน เป็นการผนึกกำลังจนพัฒนากันเป็นประชารัฐ (civil state) ประชาสังคม (civil society) และด้วยสังคมไทยกำลังเข้าสู่ประชาคมผู้สูงอายุ นโยบายประชารัฐจึงเกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ (คณะกรรมการการสาธารณสุข สภานิติบัญญัติแห่งชาติ, 2561) ในปัจจุบันหน่วยงานรัฐได้พยายามจัดตั้งศูนย์บริการผู้สูงอายุ โครงการกองทุนส่งเสริมสวัสดิการผู้สูงอายุในชุมชน มีการกำหนดนโยบายและแผนในทุกระดับที่เกี่ยวกับเรื่องการจัดสวัสดิการให้มากขึ้น เพื่อให้เพียงพอทั่วถึงและสอดคล้องกับสถานการณ์ทางสังคม

การศึกษาถึงแนวนโยบายประชารัฐ ซึ่งเกิดจากนโยบายของภาครัฐที่ต้องการสร้างความร่วมมือ การประสานงานและการทำงานทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างภาครัฐ เอกชน และประชาชน (ประยุทธ์ จันทร์โอชา, 2559) เช่น นโยบายบ้านประชารัฐ สินเชื่อประชารัฐ ตลาดประชารัฐ กองทุนประชารัฐ แต่ที่มีผลต่อประชาชนมากที่สุดคือ บัตรสวัสดิการแห่งรัฐหรือบัตรคนจน ฯลฯ โดยเพื่อให้มีส่วนร่วมส่งเสริมผลักดันประเทศไทยให้มีความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็วและเป็นรูปธรรม ถ้าเรามองถึงผลประโยชน์ส่วนรวมและคิดว่าประเทศไทยจะต้องได้อะไร ความสำเร็จย่อมเกิดขึ้นแน่นอน (อิสระ ว่องกุลกิจ, 2559) เพราะภาครัฐตระหนักดีว่าการจะพัฒนาประเทศไทยให้ก้าวหน้าและเข้าสู่ยุทธศาสตร์ประเทศไทย 4.0 ได้เร็ว และผลักดันให้ประเทศไทยก้าวพ้นจากประเทศที่มีรายได้ปานกลาง เข้าสู่ประเทศที่ประชาชนมีรายได้สูงขึ้น มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ต้องพึ่งพาความร่วมมือจากทุกภาคส่วน การที่ภาครัฐขับเคลื่อนนโยบายประชารัฐจากความร่วมมือของภาครัฐ เอกชน และประชาชน โดยที่มีจุดมุ่งหมายดังกล่าวข้างต้น และพร้อมกับประเทศไทยจะก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุเต็มรูปแบบในอนาคตอันใกล้นี้ โดยจะมีจำนวนผู้สูงอายุมากขึ้นและอายุยืนยาวขึ้น สภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงทั้งด้านกายภาพ ชีวภาพ และสิ่งแวดล้อม ดังนั้น นโยบายประชารัฐที่ดำเนินการอยู่จะมีผลต่อการส่งเสริมการพึ่งพาตนเองของผู้สูงอายุเพียงใด โดยจากการศึกษาของ มณีรัตน์ กุลวงษ์ พบว่า สภาพการพึ่งตนเองตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลพุดเตย ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีสภาพการพึ่งตนเองด้านสังคมและด้านจิตใจ มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าภาพรวม (มณีรัตน์ กุลวงษ์ และคณะ, 2559) จากวัตถุประสงค์หลักของนโยบายต้องมีการดูแลผู้สูงอายุทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และการใช้ชีวิตในสังคมปัจจุบัน รวมถึงการช่วยส่งเสริมคุณภาพชีวิต สร้างรายได้เสริม เพิ่มการประกอบอาชีพการมีงานทำหรือมีส่วนช่วยขับเคลื่อนสนับสนุนการใช้ชีวิตและดำรงชีวิตของผู้สูงอายุ ดังนั้นนโยบายประชารัฐจะเข้ามาส่งเสริมทำให้ชีวิตของผู้สูงอายุมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น และมีความมั่นคงในการดำรงชีวิตในช่วงวัยสูงอายุ

การศึกษาครั้งนี้จะศึกษาที่จังหวัดนครพนม เพราะมีสัดส่วนประชากรผู้สูงอายุ ปี 2561 จำนวน 135,299 คนหรือร้อยละ 17.2 โดยภาพรวมดัชนีการสูงวัยของประชากรจังหวัดนครพนม 108.5 ซึ่งดัชนีการสูงวัยมากกว่า 100 แสดงถึงมีโครงสร้างประชากรมีการเปลี่ยนแปลงคือ มีประชากรผู้สูงอายุมากกว่าประชากรเด็ก (เทศบาลตำบลบางกระทึก, 2560) และอยู่ในเขตภาคกลาง ซึ่งเป็นภาคที่มีผู้สูงอายุมากเป็นอันดับสองของประเทศ และเป็นจังหวัดที่มีแนวโน้มผู้สูงอายุเพิ่มมากขึ้นในทุกปี และเลือกอำเภอสามพราน เพราะเป็นอำเภอที่มีการนำโครงการนโยบายประชารัฐมาปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมชัดเจน รวมถึงการศึกษาที่ตำบลบางกระทึก อำเภอสามพราน เพราะเป็นตำบลที่มีผู้สูงอายุจำนวนมากถึงร้อยละ 17.2 (เทศบาลตำบลบางกระทึก, 2561) ของประชากรทั้งตำบล และเป็นชุมชนที่มีทั้งชุมชนชนบท และชุมชนเมือง

อยู่ร่วมกัน โดยมีผู้สูงอายุที่อยู่ในชุมชนทั้งสองบริบททำให้เราได้เห็นการได้รับผลกระทบทั้งทางบวกและทางลบที่ผู้สูงอายุได้รับจากโครงการนโยบายประชารัฐอย่างชัดเจน และเมื่อทำการวิจัยบรรลូវัตถุประสงค์ จะได้นำผลที่ได้จากการวิจัยมาเป็นแบบอย่างของการนำนโยบายประชารัฐมาปฏิบัติและประยุกต์ใช้ให้กับจังหวัดอื่น ๆ โดยนำไปศึกษาต่อยอด เพื่อนำไปสู่ความเป็นประชารัฐที่ดี และสมบูรณ์ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อประเมินนโยบายประชารัฐกับการส่งเสริมการพึ่งตนเองของผู้สูงอายุ จังหวัดนครปฐม
2. เพื่อศึกษาประสิทธิผลการดำเนินนโยบายประชารัฐ
3. เพื่อนำเสนอกลไก และแนวทางการขับเคลื่อนนโยบายฯ อย่างมีประสิทธิภาพ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องนโยบายประชารัฐกับการส่งเสริมการพึ่งตนเองของผู้สูงอายุ ผู้วิจัยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-dept Interview) และการสนทนากลุ่มย่อย (focus group discussion)

ผู้ให้ข้อมูล

ผู้วิจัยคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลแบบเฉพาะเจาะจง โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ให้ข้อมูลสำคัญประกอบด้วย ผู้บริหารที่รับนโยบายและผู้ดำเนินนโยบายประชารัฐจำนวน 13 ท่าน ผู้สูงอายุที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับนโยบายประชารัฐจำนวน 14 ท่าน และการสนทนากลุ่มย่อย โดยผู้ร่วมสนทนากลุ่มย่อย ประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการ นายกและปลัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้อำนวยการกองสวัสดิการสังคม ประธานชมรมผู้สูงอายุ จำนวน 8 ท่าน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสัมภาษณ์เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง โดยผู้วิจัยได้สร้างขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรมและการลงพื้นที่กรณีศึกษาในครั้งแรกแล้วนำมาประมวลร่วมกัน เพื่อตั้งเป็นคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์ ซึ่งแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นนั้นจะมีความแตกต่างกันระหว่างผู้ดำเนินนโยบายประชารัฐ และผู้รับผลจากนโยบายประชารัฐ สำหรับแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างนี้เป็นลักษณะคำถามแบบปลายเปิด ส่วนการสนทนากลุ่ม คือ สนทนากลุ่มในประเด็นปัญหาที่สำคัญที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยและผู้ช่วยผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเองมีข้อมูลหลายส่วนที่ต้องทำการรวบรวมข้อมูลมาประกอบกันให้ครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย และการสัมภาษณ์เชิงลึกเป็นการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ที่มีกร

กำหนดคำถามและลำดับขั้นตอนของการสัมภาษณ์ไว้แล้ว การสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group Discussion) ผู้วิจัยใช้เทคนิคนี้กับกลุ่มบุคคลกลุ่มเป้าหมายโดยจะมีผู้ให้ข้อมูลสำคัญมาเข้าร่วมในการสนทนากลุ่มเฉพาะ เพื่อเป็นการยืนยันและตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลและการนำเสนอข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลได้วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้เรียบเรียงไว้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้เพื่อจะได้นำใช้ในการถอดบทเรียนและบูรณาการนโยบายประชารัฐการกับส่งเสริมการพึ่งพาตนเองของผู้สูงอายุ

1. การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเรื่อง “นโยบายประชารัฐกับการส่งเสริมการพึ่งพาตนเองของผู้สูงอายุ จังหวัดนครปฐม” ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis Technique) ทั้งนี้การวิเคราะห์ข้อมูลได้วิเคราะห์ไปพร้อมกับการเก็บรวบรวมข้อมูลอยู่ตลอดเวลา ซึ่งมีการตรวจสอบข้อมูลเพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์และวิเคราะห์ โดยผู้วิจัยนำข้อมูลผ่านการตรวจสอบข้อมูลแล้วมาจัดทำให้เป็นระบบ

2. การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสารการเก็บข้อมูลภาคสนามด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนากลุ่มเฉพาะนำมาวิเคราะห์ สรุป และอภิปรายผล โดยจับประเด็นหลัก ด้วยการแยกเป็นประเด็นตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย หลังจากนั้นคณะผู้วิจัยจะนำเสนอรายงานแบบพรรณนาเชิงวิเคราะห์ (Analytical Description)

ผลการวิจัย

1. การประเมินนโยบายประชารัฐกับการส่งเสริมการพึ่งพาตนเองของผู้สูงอายุจังหวัดนครปฐม

นโยบายประชารัฐที่มีผลกระทบต่อผู้สูงอายุด้านจิตใจ ร่างกาย เศรษฐกิจ สังคม

นโยบายประชารัฐในส่วนของปัจจัยที่จะส่งผลต่อประสิทธิภาพของนโยบาย คือ เงินงบประมาณ ความคุ้มค่าในการใช้งบประมาณ จำนวนบุคลากรผู้ดำเนินโครงการและที่สำคัญคือระยะเวลาในการดำเนินโครงการในนโยบายฯ ที่เป็นการดำเนินการไปอย่างไม่เต็มประสิทธิภาพ แม้ในบางโครงการมีการจัดสรรงบประมาณมาให้มากแต่ด้วยบุคลากรที่มีอยู่อย่างจำกัดทำให้ไม่ได้ผลดีเท่าที่ควร เพราะในทางปฏิบัติเป็นการใช้บุคลากรขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งภาครัฐไม่ได้จัดหรือเพิ่มบุคลากรในแต่ละโครงการมาให้ จึงทำให้บุคลากรไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงานทำให้เป็นความกดดันต่อฝ่ายบริหาร และฝ่ายดำเนินการที่ต้องปฏิบัติหน้าที่ให้บรรลุวัตถุประสงค์ของภาครัฐจึงทำให้ประสิทธิภาพของโครงการลดลงไม่เต็มประสิทธิภาพ และสืบเนื่องมาจากกระบวนการของภาครัฐ กฎหมาย กฎระเบียบขั้นตอนมีมากมายทำให้มีเวลาเหลือให้ผู้ปฏิบัติหน้าที่ไม่พอเพียง และบางโครงการที่ดำเนินการผ่านมาทางฝ่ายปกครองคือ กำหนด

ผู้ใหญ่บ้าน โดยเฉพาะโครงสร้างพื้นฐานก็ไม่สามารถดำเนินการเองได้ จะต้องไปอาศัยฝ่ายบริหารท้องถิ่นช่วยดำเนินการ เช่น การดำเนินการเขียนแบบงานก่อสร้าง เป็นต้น ดังคำพูดของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ดังนี้

ด้านจิตใจ โครงการประชารัฐสามารถทำให้ประชาชนเกิดการรวมกลุ่มเพื่อทำกิจกรรมต่าง ๆ สามารถพบประพุดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน การเสนอแนะ รวมถึงบอกถึงความต้องการของผู้สูงอายุซึ่งนำไปสู่การพัฒนาในด้านอื่น ๆ ได้ ทั้งในด้านอาชีพ กิจกรรมการฝีมือ ดังคำพูดของผู้ให้ข้อมูลท่านที่ 1 ว่า

“การเข้ากลุ่มเข้าชมรมเพื่อฝึกวิชาชีพจะทำให้พึ่งพาตัวเองได้เยอะ” “การเข้ากลุ่มเพื่อหาเพื่อนทำกิจกรรมทำ” นำขยะมาบริจาคเพื่อนำเงินมาเข้าชมรม” “หลักประกันสิทธิหัวหน้าผู้สูงอายุจะได้สิทธินั้นไปเลย” (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านที่ 1, 2561)

ด้านร่างกาย โครงการประชารัฐนั้นฝ่ายบริหารได้สะท้อนถึงความต้องการของประชาชนที่เกี่ยวกับสาธารณสุขไว้น่าสนใจ เช่น โครงการซ่อมแซมบ้านผู้สูงอายุ การซ่อมแซมห้องน้ำ สุขภัณฑ์ให้ตรงกับกายภาพของผู้สูงอายุ ดังคำพูดของผู้ให้ข้อมูลท่านที่ 2 ว่า

“โครงการซ่อมแซมบ้านผู้สูงอายุมีที่บางกระเท็ก มีเราซ่อมมาแล้วสามหลัง สุดท้ายบอกได้เลยโครงการผู้สูงอายุชอบ มาเขาดีใจมาก พัฒนาสังคมเขามอบให้เมื่อสองสามวันเองบ้านไม่เกินหมื่น ยังมีส้วมให้ใช้ สมัยก่อนตอนน้ำท่วม เป็นทุกซ์ส้วมไม่มี ..จะกับคนจนจริง ๆ ที่ไม่มีใครช่วยเหลือ เขางบประมาณมาเราก็ไปซื้อไม่ซื้อกระเบื้อง ถ้าไม่พอเราก็ช่วยกันออก” (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านที่ 2, 2561)

ด้านเศรษฐกิจ นโยบายประชารัฐของรัฐบาลนั้นทำให้เกิดการหมุนเวียนของเศรษฐกิจในชุมชน มีการใช้จ่ายในชุมชน สามารถสร้างรายได้ให้กับชุมชนหรือผู้สูงอายุในชุมชน ดังคำพูดของผู้ให้ข้อมูลท่านที่ 3 ว่า

“จุดแข็งก็คือ มันทำให้ประชาชนมีอะไรที่พอขับเคลื่อนได้บ้าง คืออย่างเงินสามร้อยผมส่งให้ผู้สูงอายุซื้อแอมป์เพิสซ์ ลูกหลานก็ไปซื้อให้ ผมว่าก็ยังดีนะ บางทีซื้อสบูยาสีฟันก็ไปใช้ในบ้านนะ มันก็แบ่งเบาภาระมันก็ช่วยได้บ้าง ให้มาเถอะช่วยได้ทั้งนั้นละ” (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านที่ 3, 2561)

ด้านสังคม การให้นโยบายและใช้ทั่วประเทศทำให้เกิดปัญหาถึงความไม่เหมาะสมในบริบทของพื้นที่ ซึ่งสะท้อนมาจากฝ่ายบริหารที่เป็นผู้นำนโยบายไปใช้ในพื้นที่เพราะความต้องการของผู้สูงอายุ ในแต่ละพื้นที่ต่างกัน ที่พื้นที่ที่มีประชากรทำการเกษตรกับในพื้นที่ที่เป็นเขตอุตสาหกรรมความต้องการย่อมแตกต่างกันออกไป ดังคำพูดของผู้ให้ข้อมูลท่านที่ 4 ว่า

“เป็นนโยบายที่ดีแต่ประชาชนต้องรู้จักหน้าที่ไม่ใช่รู้จักแต่สิทธิ” รอรับความช่วยเหลือจากนโยบายรัฐ “เป็นนโยบายที่ทำให้ผู้สูงอายุคอยพึ่งพารัฐบาล “ผู้สูงอายุถามว่ามีอะไรมาฝากบ้าง” “ต้องหาผ้าอ้อม รถเข็น มาให้” “แต่ตอนนี้เป็นรัฐให้อย่างเดียว” เบี้ยยังชีพเจ้าตัวไม่อยู่หาไม่เจอ สังคมเปลี่ยนการเข้าหาชาวบ้านเข้าบ้านเขายากขึ้น เพราะเป็นหมู่บ้านต้องแลกบัตรทำให้ไม่อยากไปเยี่ยมบ้าน” “ประชาชนชอบเรียกร้องสิทธิแต่ไม่ไปขึ้นทะเบียนแล้วมาร้องว่าทำไมไม่มีสิทธิ” และยังคงกล่าวว่า “ถ้าทำตามนโยบายควรให้ชาวบ้านช่วยเหลือตัวเองก่อนจะได้เป็นทั้งประชาและรัฐ แต่ตอนนี้เป็นรัฐให้อย่างเดียว” และ “การเรียนรู้เรื่องสิทธิที่ควรจะเรียนรู้เรื่องหน้าที่ที่จะนำไปสู่การได้รับสิทธินั้น กล่าวได้ว่า รู้ว่ามีสิทธิอะไรที่จะได้รับก็ต้องได้จะไม่ยอมเสียสิทธิ เช่น การเรียกร้องสิทธิรักษาพยาบาล แต่ไม่ไปขึ้นทะเบียนให้ถูกต้องก่อนการใช้สิทธิรักษาพยาบาล” (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านที่ 4, 2561)

นโยบายประชารัฐที่มีผลกับผู้สูงอายุด้านบวก (จากมุมมองผู้สูงอายุ) คือ ผู้สูงอายุ ซึ่งเป็นผู้รับประโยชน์จากโครงการฯ นั้น ได้สะท้อนให้เห็นถึงการดำเนินนโยบายว่า ได้สร้างความพึงพอใจให้ผู้สูงอายุ เพราะโครงการเบี้ยยังชีพสำหรับผู้สูงอายุสามารถช่วยเป็นค่าใช้จ่ายในชีวิตประจำวันได้ ทำให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นและมีความภาคภูมิใจว่าสามารถพึ่งตนเองได้ไม่เป็นการให้บุตรหลานมากนัก ส่วนด้านเศรษฐกิจผู้สูงอายุมองว่าเป็นการช่วยให้มีเงินใช้จ่ายในชุมชนเพราะเมื่อมีโครงการมาดำเนินการนั้น จะมีเงินหมุนเวียนในชุมชนจากรายได้ของผู้สูงอายุที่ได้รับเงินช่วยเหลือมาจากภาครัฐ ดังคำพูดของผู้ให้ข้อมูลท่านที่ 5 ว่า

“ข้อดีคือ ผู้สูงอายุได้ประโยชน์แต่จะให้พึ่งพาตนเองได้นะ ผู้สูงอายุที่ไหนจะมีกำลังทำงาน อยู่ที่ว่ารัฐบาลก็ต้องอุ้มชูกันไปยังมีแหละ คนพิการ ยังไง รัฐบาลก็ต้องอุ้มชูเขาไป ทั้งเขาไปไม่ได้เด็ดขาด บ้านหนึ่งมีคนพิการก็ต้องอุ้มกันไปหมด ยังไงก็ต้องคอยดูแลเขา ค่าเขาว่าไม่ดีแค่เปลี่ยนชื่อเอง มันก็ประชานิยมนั่นแหละก็รัฐบาลนี้มองเห็น ๆ อยู่แล้วโครงการของเขาที่ทำของเขา ถ้าคนไม่อ่านหนังสือพิมพ์ก็จะไม่รู้เรื่อง ถ้าเราอ่านมันจะสร้างภูมิรัฐของเรา” (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านที่ 5, 2561)

นโยบายประชารัฐที่มีผลกับผู้สูงอายุด้านลบ (จากมุมมองของผู้สูงอายุ) โดยที่ผู้สูงอายุซึ่งเป็นผู้รับประโยชน์จากโครงการฯ นั้น ได้สะท้อนให้เห็นถึงการดำเนินนโยบายและมีความห่วงใยว่าจะทำให้บางคนไม่รู้จักการพึ่งตนเองไม่อยากทำงาน เพราะคิดว่าจะมีหน่วยราชการนำสิ่งของมาให้เสมอ และด้านการรวมกลุ่มกันเพื่อทำกิจกรรมในชุมชนกระทำได้ยาก เพราะบางท่านก็ต้องประกอบอาชีพหรือต้องอยู่เฝ้าบ้านช่วยดูแลลูกหลาน บางท่านก็เป็นผู้ป่วยติดเตียงทำให้ไม่สามารถมารวมกลุ่มทำกิจกรรมได้ จึงทำให้ภาครัฐไม่สามารถรับรู้ถึงความต้องการที่แท้จริงของผู้สูงอายุกลุ่มนี้ได้ ทั้งการรับรู้ข้อมูลข่าวสารก็ไม่ทั่วถึง ซึ่งอาจทำให้เสีย

สิทธิที่ควรจะได้รับ รวมทั้งยังกังวลเกี่ยวกับนโยบายฯ อาจมีการคอร์รัปชันเกิดขึ้น ซึ่งอาจทำให้ผู้สูงอายุอาจเสียสิทธิหรือได้รับสิทธิที่ควรจะได้ไม่ตรงตามวัตถุประสงค์ของภาครัฐ ดังคำพูดของผู้ให้ข้อมูลท่านที่ 6 ว่า

“นโยบายประชารัฐนะ พุดไม่ถูกชนบทชาวไร่ชาวนาเข้าไม่ถึง ตลาดประชารัฐนะ เข้าไม่ถึงหรอก พุดง่าย ๆ ตาสีตาสานะ เพราะผู้สูงอายุนะ ยังเป็นตาสีตาสายอยู่นะ ถ้าอายุ 40-50 ปีก็ยังไม่ทันสมัยอยู่นะ แต่อย่างพวกผมนะ 60 ขึ้นไปยังเป็นตาสีตาสายอยู่เรียนแค่ ป.4 ก็ไม่กล้าโต้ตอบอะไร อย่างชาวไร่ชาวนาไม่กล้ากันหรอก ไม่กล้ามีปากมีเสียง ไม่รู้จะพุดอะไร เขาถามมาก็เห็นด้วยหมดคำตอบจริงไม่กล้า ก็เกรงใจเขา เราไม่กล้าพุดมากกว่า ที่เรียกประชุมมาใครมีอะไรใหม่ก็ไม่มีใครกล้าพุด ประชุมผมไปก็ยกมือตลอด สงสัยอะไรใหม่ก็ไม่สงสัย ข้อเสียของผู้สูงอายุคือไม่กล้าพุด ไม่กล้าบอกด้วย กลัวเราพุดไม่ถูก คำพุดไม่ถูก กลัวหน่วยราชการบอกได้ ถ้าเป็นแบบนี้บอกได้ ถ้าบอกผู้ใหญ่ กำหนด ผู้ช่วย เรากล้าพุด เพราะผิดก็ไม่ใช่ใครเดียวเขาก็เสนอให้เราเองว่าเราเดือนร้อนเรื่องนี้นะ ประชุมกับเทศบาลหรือหน่วยเหนือขึ้นมา อย่างเกษตรตำบลมาอย่างนี้มีอะไรใหม่เขาก็จะถามนะ เกษตรตำบล เกษตรอำเภอนะ จะเจอกันบ่อยนะ เกษตรนะเพราะเราทำนา มาเกษตรรุ่นใหม่ๆดีหน่อยนะเขากันเองกับเรานะ แล้วเราก็บอกว่ายังงั้นไป รุ่นก่อนผมเข้าไม่ถึงเขายังไม่รู้ผมก็ทำมานานนะ เขาไม่เหมือนเดิมนี้นะ เดิมนี่เขาดีมาก เมื่อก่อนเขาไม่มาเจอมาคุยกับเราหรอก” (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านที่ 6, 2561)

การประเมินนโยบายประชารัฐ (การสนทนากลุ่มย่อย) โดยผู้สูงอายุมีความพึงพอใจกับนโยบายฯ มาก เพราะมีความคิดว่าสามารถพึ่งพาตนเองได้บางส่วน แต่ไม่ทราบว่านโยบายเหล่านี้จะยั่งยืนเพียงใด และเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบควรเพิ่มการรับรู้ข่าวสารแก่ผู้สูงอายุให้มากขึ้น ผู้ทรงคุณวุฒิแสดงความเห็นว่ารัฐสีกังวลเรื่องทุจริตในโครงการ แต่บางท่านกล่าวว่าเรื่องการทุจริตฝ่ายบริหารจะกระทำได้ยากขึ้นเพราะมีเทคโนโลยีที่ทันสมัยมากสามารถติดตามตรวจสอบได้ง่ายและกว้างขวางมากขึ้น

2. ประสิทธิภาพการดำเนินนโยบายประชารัฐกับการส่งเสริมการพึ่งตนเองของผู้สูงอายุ

ประสิทธิภาพของนโยบายฯ (ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิต) คือ ในส่วนของปัจจัยที่จะส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพนั้น จะครอบคลุมไปถึงการใช้เงินงบประมาณ โดยฝ่ายบริหารส่วนใหญ่มองว่าไม่คุ้มค่า เพราะเป็นโครงการที่มาเร็วไปเร็วขาดการวางแผนที่ดี เพียงต้องการทำให้เสร็จสิ้นโครงการเท่านั้น และกระบวนการทำงาน กฎ และระเบียบในโครงการมากไม่เหมาะสม ส่วนทางด้านบุคลากรฝ่ายบริหารมองว่าเป็นจุดอ่อนมีปัญหามาก เพราะตัวผู้ปฏิบัติงานเองส่วนหนึ่ง รวมถึงกำลังของผู้ที่มาปฏิบัติงานไม่เพียงพอที่จะรองรับโครงการที่มาอย่างต่อเนื่องได้และต้องทำงานร่วมกับคนจำนวนมาก ทางด้านระยะเวลาเป็นประเด็นที่สำคัญ

คือ ระยะเวลาการดำเนินงานที่จำกัดมากไม่พอต่อการดำเนินโครงการ ทำให้นโยบายฯไม่สามารถบรรลุตามวัตถุประสงค์ของรัฐบาลได้เต็มประสิทธิภาพ ด้านผู้สูงอายุมองว่านโยบายนี้ดี ใช้งบประมาณอย่างคุ้มค่าทำให้ผู้สูงอายุมีความสุขและเป็นหลักประกันทางด้านรายได้ ทำให้สามารถได้รับความสุขในด้านร่างกายและจิตใจมากขึ้น ดังคำพูดของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ดังนี้

ปัจจัยนำเข้า จัดเป็นด้านบุคลากร และด้านงบประมาณ ดังคำพูดของผู้ให้ข้อมูลท่านที่ 7 ว่า

“ส่วนมากเราจะใช้คนในพื้นที่เราจะใช้คนในพื้นที่ก่อนเป็นเบื้องต้น เพราะว่าคนพื้นที่สามพราน มีวิทยากรค่อนข้างเยอะมากซึ่งเราส่งไปให้ความรู้ หนูคิดว่าถ้ามาหาที่สามพรานมีทุกสาขา..จริงค่ะพื่ออย่างได้ด้านไหน เรามีการสำรวจ อย่างพัฒนาชุมชนมีสำรวจภูมิปัญญาท้องถิ่น ประชาชนชาวบ้านเราสำรวจแต่ละหมู่บ้านว่ามีเด่นอะไรบ้าง เพราะฉะนั้นถ้าเป็นถ้าเป็นประชาชนชาวบ้านเราจะมีการนำมาอบรมอีกทีหนึ่ง มาฝึกอบรมว่าเขาสามารถมาถ่ายทอดในหมู่บ้านได้ หรือผู้ที่สนใจได้ทั่วไป” (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านที่ 7, 2561) และ ดังคำพูดของผู้ให้ข้อมูลท่านที่ 8 ว่า

“คือถ้ามองเรื่องของงบประมาณเองเทศบาล มีงบประมาณโดยการสนับสนุนให้กับชมรมผู้สูงอายุถามว่าพอเพียงไหม มันไม่พอเพียงหรอก เพราะว่า 1 อย่างน้อยมันก็ต้องทำตามระเบียบ ตามหน้าที่ ที่กฎหมายบังคับไว้ เราไปนอกเหนือจากนั้นถามว่างบประมาณการเมืองนะ บางทีมันเบิกจ่ายไม่ได้ ในเรื่องของภาคสนามที่ต้องไปดูแล้วผู้สูงอายุ เราไม่สามารถกำหนดได้ จำนวนผู้สูงอายุมีเ็นยะ 500 คน อาจจะเข้าร่วมกิจกรรม 300, 200 คน” (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านที่ 8, 2561)

กระบวนการ ในประเด็นที่กล่าวถึงวิธี ลำดับขั้น และขั้นตอนในการดำเนินงานตามนโยบายประชารัฐ โดยกระบวนการ ขั้นตอนในการทำงานมีลำดับขั้นตอนมากและไม่สัมพันธ์กับระยะเวลา ดังคำพูดของผู้ให้ข้อมูลท่านที่ 9 ว่า

“นโยบายได้ประโยชน์แต่ติดที่เงื่อนเวลา” กระบวนการของผู้ใช้ยุ่งยากอย่างเช่นเบี้ยผู้สูงอายุขั้นแรกเราต้องส่งเข้าระบบ พอเข้าระบบต้องประกาศภายในวันที่ 5 ของเดือน ถ้ามีคินมาทำ 2 รายก็ต้องมาประกาศ แต่ต้องเตรียมเอกสารเยอะมาก มันทำให้สิ้นเปลืองมากในความคิดผม.. บางเดือนพิมพ์เอกสารมาเยอะมากเลยแต่มีคินมาขึ้นแค่ 2 คนเอง กระดาษแผ่นหนึ่งมีชื่อแค่ 2 คนเอง” “ความจริงคือเงื่อนของเวลาใครจะไปคิดโครงการได้ทันครับ ถ้ามีเวลาคิดโครงการขยับไป คนคิดก็อาจทำได้ในเงื่อนเวลาที่จำกัดคนคิด คิดอย่างเดียวไม่ได้ต้องคิดจะทำได้ด้วยใจใหม่ครับ และต้องมีที่มาที่ไป ผมถามว่านี่คือขั้นตอนการทำงานกระบวนการ คือกระบวนการสำคัญ คิดมาเยอะแต่ทำไมทันก็ตายเหมือนกัน ไม่มีที่มาที่ไป หน่วยตรวจสอบมาเรียบริ้อยจบเหมือนกัน” (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านที่ 9, 2561)

ผลผลิต ดังคำพูดของผู้ให้ข้อมูลท่านที่ 10 ว่า

“นโยบายประชารัฐถ้าทำได้ มันตอบโจทย์นะ ถ้าทำให้มีหลักการมากขึ้น อย่างเช่นเงินเนี่ย เงินของผู้สูงอายุให้ใช้ในขอบเขต ให้ผู้สูงอายุใช้ในขอบเขต แต่ไม่ใช่เอาไปใช้ คือเอาให้ลูกหลานอย่างนี้ผมไม่เห็นด้วย แต่ตัวเองเอาไปใช้เองผมเห็นด้วย คือเหมือนกับว่ารัฐให้มาที่ผมเจอนะ พอเสร็จปุ๊บเอาไปให้ลูก ลูกดีใจพอไม่ให้คนอื่นหนึ่งก็จะทะเลาะกัน หรือเดือนนี้ให้อีกเดือนไม่ให้ อันนี้อาจอยู่กับตัวผู้สูงอายุก็ได้ ก็เหมือนกับให้หลานนะ หลานนี้ได้คนนี้ได้หลานฝั่งนี้โกรธเลยทำให้พ่อแม่โกรธตามหลานอีกอย่างไร มันก็หลากหลายดี” (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านที่ 10, 2561)

ประสิทธิผลการดำเนินนโยบายฯ (การสนทนากลุ่มย่อย) โดยบางโครงการของนโยบายฯ ดำเนินการโดยไม่คุ้มค่ากับเงินงบประมาณที่ใช้ไป และโครงการที่ดำเนินงานตามนโยบายฯ ไม่มีบุคลากรมารับผิดชอบ ติด ตามและขับเคลื่อนโดยตรง ต้องใช้บุคลากรจากองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น รวมถึงบุคลากรที่ทำงานบางคนก็ไม่เหมาะสมกับงานที่ทำคือ การใช้คนไม่ตรงกับงาน รวมถึงระยะเวลาในการดำเนินโครงการนั้นสั้นเกินไป

3. การนำเสนอกลไก และแนวทางการขับเคลื่อนนโยบายฯ อย่างมีประสิทธิภาพ

ควรทำประชาคมในชุมชนในหมู่บ้านก่อน หรือสอบถามความต้องการของประชาชนในพื้นที่ก่อนที่จะจัดทำโครงการลงมาดำเนินงาน เพราะโครงการที่จัดมาบางครั้งจะไม่ตรงกับความต้องการของประชาชน ไม่ตรงกับลักษณะบริบทของชุมชนและภูมิศาสตร์ของพื้นที่ เช่น พื้นที่เกษตร พื้นที่อุตสาหกรรม หรือแหล่งท่องเที่ยว เป็นต้น ดังคำพูดของผู้ให้ข้อมูลท่านที่ 11 ว่า

“บริบทมันอาจจะไม่เหมือนจังหวัดอื่นไง ก็มุมมองแต่ละคน ก็คือ ผมก็จะมองไปทางสังคม เกษตรก็อาจจะมองไปทางเกษตรใช้ไหม อุตสาหกรรมก็จะมองเรื่องของเขาไป ก็แล้วแต่จะมอง” (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านที่ 11, 2561)

กลไกและแนวทางการขับเคลื่อนนโยบายฯ อย่างมีประสิทธิภาพ (การสนทนากลุ่มย่อย) โดยก่อนทำโครงการควรที่จะต้องมีการทำประชาคมหมู่บ้านกับชุมชน ผู้สูงอายุ และประชาชนก่อนจัดทำโครงการ ควรจัดสรรเงินงบประมาณตามจำนวนประชากรของแต่ละหมู่บ้าน ไม่ควรแบ่งงบประมาณให้เท่ากันทุกหมู่บ้านในตำบลนั้น ในบางโครงการควรให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการ และบางโครงการควรให้ฝ่ายปกครอง (กำนันผู้ใหญ่บ้าน) ดำเนินการ ส่วนจิตอาสาที่มีมากอยู่แล้วแต่อาจจะไม่ได้ออกมาปฏิบัติหน้าที่

ปัญหา และอุปสรรคที่ “ผู้บริหาร” กล่าวถึงนโยบายฯ คือ การขาดการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุทำให้โครงการไม่ตรงกับความต้องการอย่างแท้จริง เพราะนโยบายและโครงการมาจาก

ส่วนกลางภาครัฐสั่งให้นำมาดำเนินการ ขาดการนำเสนอโครงการของคนในพื้นที่ และผู้มาดำเนินโครงการก็มาจากพื้นที่อื่นมาทำตามหน้าที่เท่านั้น ไม่เข้าถึงจิตใจความต้องการที่แท้จริงของคนในชุมชน โดยนโยบายๆ มีการดำเนินการหลายโครงการอย่างต่อเนื่อง จึงต้องประสานกับคนจำนวนมากและหลายฝ่ายในเวลาที่ยากลำบาก จึงเกิดปัญหาด้านบุคลากร รวมถึงระยะเวลาที่สั้น ขั้นตอน กฎระเบียบมากมายจึงเป็นอุปสรรคที่สำคัญ และอีกประเด็นคือ พื้นที่แต่ละหมู่บ้านจำนวนประชากรไม่เท่ากัน มากน้อยแตกต่างกัน แต่ได้รับงบประมาณเท่ากันทุกหมู่บ้านจึงเกิดความเหลื่อมล้ำของการใช้งบประมาณ

ปัญหาและอุปสรรคที่”ผู้สูงอายุ”กล่าวถึงนโยบายๆ คือ ผู้สูงอายุบางส่วนขาดการรับรู้ข่าวสารจากภาครัฐ บางโครงการขาดการมีส่วนร่วมในการนำเสนอจากผู้สูงอายุและชุมชน เพราะสาเหตุมาจากการประกอบอาชีพ ภารกิจส่วนตัว และผู้รับผิดชอบจะเป็นกลุ่มที่ไม่สามารถมาแสดงความคิดเห็น หรือบอกความต้องการของเขาได้เลย

ข้อเสนอแนะจากผู้บริหาร

ผู้สูงอายุควรรวมตัวกันให้มากขึ้นในแบบชมรมเพื่อเพิ่มศักยภาพของกลุ่ม ภาครัฐต้องให้การดูแลผู้สูงอายุติดเตียงหรือผู้พิการมากขึ้น และควรมีการส่งเสริมพัฒนาไปสู่โรงเรียนผู้สูงอายุด้วย ด้านการจัดสรรเงินงบประมาณของโครงการควรส่งตรงมายังฝ่ายปกครอง เป็นหน่วยงานที่ใกล้ชิดประชาชนมากที่สุด รัฐควรจัดทำเป็นคู่มือป้องกันบัตรสวัสดิการแจกแก่ผู้มีรายได้น้อยแทนวิธีการปัจจุบัน เพราะผู้ที่มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐสามารถนำไปซื้อของที่ต้องการอย่างแท้จริงตามร้านค้าอื่น ๆ ได้ โดยไม่ต้องจำกัดเฉพาะร้านธงฟ้าประชารัฐ เพื่อเป็นการช่วยเหลือธุรกิจชุมชนอย่างแท้จริง แล้วร้านค้าซึ่งได้รับคูปองก็นำไปแลกเปลี่ยนเงินสดกับส่วนราชการในพื้นที่ เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นต้น รัฐควรสร้างเมืองหรือชุมชนสำหรับสำหรับผู้สูงอายุโดยเฉพาะให้อยู่รวมกัน

ด้านการจัดทำข้อมูลผู้สูงอายุที่เป็นเกษตรกร เพื่อช่วยกลุ่มที่เป็นเกษตรกรและเป็นกลุ่มคนจนอย่างแท้จริง เพื่อการแก้ปัญหาอย่างตรงจุด รวมถึงการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้กับงานที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุหรือเพื่อสนับสนุนโดยตรง และส่งเสริมการเรียนรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงอย่างจริงจัง เพื่อการนำมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การดำเนินนโยบายๆ ที่ดีต้องต่อยอดได้ โดยการให้ผู้สูงอายุสามารถพึ่งพาตนเองได้จากการที่ได้รับการช่วยเหลือจากภาครัฐ และการสร้างงานส่งเสริมอาชีพรวมถึงทำโครงการประชาสัมพันธ์การตลาดให้กับผลิตภัณฑ์ที่ผู้สูงอายุผลิตได้ และควรส่งเสริมโครงการจิตอาสา ส่งเสริมบุคลากรมาช่วยดำเนินกิจกรรมกับผู้สูงอายุ ส่งเสริมคุณภาพชีวิตเพราะผู้สูงอายุขาดบุคลากรที่จะมาช่วยขึ้นทั้งด้านร่างกาย และจิตใจ การดำเนินชีวิต

ข้อเสนอแนะจากผู้สูงอายุ

รัฐควรส่งเสริมการสร้างรายได้สร้างอาชีพให้ผู้สูงอายุ เพื่อจะได้พึ่งพาตนเองได้เพิ่มมากขึ้น โดยภาครัฐต้องช่วยเหลือด้านสถานที่จัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ที่ผลิตได้ และเน้นแนวทางการนำเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ในการดำเนินชีวิต และเพื่อให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นมีการใช้จ่ายที่ลดลง ควรส่งเสริมด้วยการจัดให้มีหน่วยแพทย์เคลื่อนที่มาตรวจสุขภาพในพื้นที่และตามบ้านเรือน หรือผู้ป่วยติดเตียงบ้างในบางโอกาส และการขอปรับเพิ่มเบี้ยยังชีพให้มากขึ้น

รูปแบบ และผลที่ได้จากการศึกษาวิจัย

อภิปรายผล

ประเมินนโยบายประชารัฐกับการส่งเสริมการพึ่งตนเองของผู้สูงอายุ จังหวัดนครปฐม โดยผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีความพึงพอใจต่อนโยบายประชารัฐมาก ผู้สูงอายุมีความภูมิใจว่าเป็นการส่งเสริมการพึ่งพาตนเองได้ของผู้สูงอายุในบางส่วน ทำให้มีค่าใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน และเห็นด้วยที่นโยบายประชารัฐมีการดำเนินงานเป็นรูปธรรมชัดเจน ผู้สูงอายุสามารถเข้าถึงได้อย่างดีโดยตรงและนำมาใช้ประโยชน์ช่วยในการดำรงชีวิตได้จริง และควรดำเนินนโยบายแบบยั่งยืน โดยผู้สูงอายุบางส่วนไม่พอใจเพราะตนเองเสียสิทธิ์ไป ผู้สูงอายุบางท่านไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมทำให้ขาดการได้รับข่าวสาร บางท่านกังวลว่าอาจจะเกิดการแสวงหาผลประโยชน์จากนโยบายประชารัฐ และจะติดกับดักกับการรอคอยรับความช่วยเหลือจากภาครัฐโดยไม่พยายามที่จะช่วยเหลือตนเองบ้าง ส่วนฝ่ายผู้บริหารหรือผู้รับนโยบายไปปฏิบัติมองว่านโยบายประชารัฐสมควรดำเนินการต่อไปอย่างต่อเนื่อง เพราะทำให้คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุดีขึ้น และนโยบายประชารัฐในส่วนของปัจจัยที่จะส่งผลต่อประสิทธิภาพของนโยบาย คือ งบประมาณ ความคุ้มค่าในการใช้งบประมาณ จำนวนบุคลากรผู้ดำเนินโครงการและที่สำคัญคือ ระยะเวลาในการดำเนินโครงการที่เป็นการทำงานไปอย่างไม่เต็มประสิทธิภาพ แม้ในบางนโยบายที่มีการจัดสรรงบประมาณมาให้มากแต่ด้วยบุคลากรที่มีอยู่อย่างจำกัด จึงทำให้ประสิทธิผลของนโยบายไม่ได้ผลดีเท่าที่ควร แต่ก็เป็นนโยบายที่ช่วยส่งเสริมการพึ่งตนเองของผู้สูงอายุ ทั้งด้านการเข้าถึงสังคมเป็นการรวมกลุ่มของผู้สูงอายุทำให้มีความสุขกาย สุขใจมากขึ้น ด้านรายได้มีพอเป็นค่าใช้จ่ายทั้งจากที่ภาครัฐจัดสรรให้และการส่งเสริมอาชีพให้แก่ผู้สูงอายุ รวมทั้งช่วยทางด้านร่างกายโดยลดเวลาและภาระการทำงานลง ไม่ต้องทำงานหนักตลอดเวลาเพื่อหารายได้ และมีเวลาพักผ่อนออกกำลังกายเพื่อรักษาสุขภาพ และมีสภาพจิตใจที่ดีขึ้น สอดรับกับ วิไลดา อินฉัตรและคณะ ศึกษาเรื่อง แนวทางการบริหารนโยบายสาธารณะแบบมีส่วนร่วมในระดับท้องถิ่นของพื้นที่ภาคอีสานตอนใต้พบว่า ภาครัฐควรสนับสนุนปัจจัยกระบวนการบริหารด้านตัวแบบการมีส่วนร่วม ให้กับกลุ่มผู้มีส่วนได้เสียให้มีความรู้ ความเข้าใจต่อการบริหารนโยบายสาธารณะในระดับท้องถิ่นเพิ่มมากขึ้น และปัญหาด้านการบริหารนโยบายสาธารณะ คือ ปัญหาด้านการประกอบอาชีพของชุมชน (วิไลดา อินฉัตร และคณะ, 2560)

ประสิทธิผลการดำเนินนโยบายประชารัฐกับการส่งเสริมการพึ่งตนเองของผู้สูงอายุ จังหวัดนครปฐม ผู้สูงอายุมองว่าประสิทธิผลของโครงการนโยบายประชารัฐนั้นดีเป็นการส่งเสริมการพึ่งพาตนเองของผู้สูงอายุได้พอสมควร และผลของการใช้งบประมาณใช้อย่างคุ้มค่าทำให้ผู้สูงอายุมีความสุขทั้งร่างกายและจิตใจและเป็นหลักประกันการดำรงชีวิตของผู้สูงอายุได้ในระดับหนึ่ง มีเพียงบางส่วนที่ไม่ได้รับผลจากนโยบายนี้มากเท่าที่ควร แต่ส่วนใหญ่นโยบายนี้ช่วยด้านรายได้ที่ได้รับประจำ และรายได้ที่มากกับการส่งเสริมตามโครงการต่าง ๆ รวมถึงทำให้ผู้สูงอายุสามารถได้รับความสุขทางด้านร่างกายและจิตใจมากขึ้น ได้รับผลที่ดีจากการดำเนิน

โครงการประชารัฐ ส่วนผู้บริหารหรือผู้นำไปปฏิบัติมีความคิดว่า ประสิทธิภาพในการดำเนินนโยบายในการส่งเสริมการพึ่งตนเองของผู้สูงอายุ ด้านการใช้งบประมาณส่วนใหญ่มองว่าไม่คุ้มค่า เพราะเป็นโครงการที่ทำเร็วไปเร็ว ขาดการวางแผนที่ดี สมควรต้องมีการวางแผนที่เหมาะสมและปฏิบัติได้ตามแผนที่กำหนด ด้านกระบวนการทำงาน กฎ และระเบียบในโครงการมีมากเกินไปไม่เหมาะสม โดยควรปรับลดลงมา ส่วนทางด้านบุคลากรเป็นจุดอ่อนมีปัญหามาก เพราะกำลังผู้ปฏิบัติงานไม่เพียงพอที่จะรองรับโครงการที่มาอย่างต่อเนื่อง และสำคัญอย่างยิ่งคือ จะต้องมอบให้ผู้ที่มีความเหมาะสมโดยใช้คนให้ตรงกับงาน เพราะตัวผู้ปฏิบัติงานเองส่วนหนึ่งก็เป็นปัญหาที่ไม่มีความชำนาญในการปฏิบัติหน้าที่ และด้านระยะเวลาการดำเนินงานเป็นประเด็นที่สำคัญคือ ระยะเวลาการดำเนินงานที่จำกัดมากเกินไปพอต่อการดำเนินโครงการ ทำให้นโยบายประชารัฐไม่สามารถบรรลุตามวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่ากับงบประมาณ นอกจากจะทำเพียงเพื่อให้เสร็จสิ้นตามโครงการเท่านั้น เพราะเมื่อเวลาไม่เพียงพอก็ทำให้ไม่เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่ดีเท่าที่ควร และเมื่อดำเนินโครงการแล้วก็สมควรส่งเสริมให้มีความยั่งยืนในการดำเนินโครงการต่อไป สอดรับกับ วิไลดา อินฉัตรและคณะ ศึกษาเรื่อง แนวทางการบริหารนโยบายสาธารณะแบบมีส่วนร่วมในระดับท้องถิ่นของพื้นที่ภาคอีสานตอนใต้พบว่า ภาครัฐควรสนับสนุนปัจจัยกระบวนการบริหาร ด้านตัวแบบการมีส่วนร่วม ให้กับกลุ่มผู้มีส่วนได้เสียให้มีความรู้ ความเข้าใจต่อการบริหารนโยบายสาธารณะในระดับท้องถิ่นเพิ่มมากยิ่งขึ้น และปัญหาด้านการบริหารนโยบายสาธารณะคือ ปัญหาด้านการประกอบอาชีพของชุมชน (วิไลดา อินฉัตร และคณะ, 2560)

นำเสนอกลไก และแนวทางการขับเคลื่อนนโยบายประชารัฐ เพื่อส่งเสริมการพึ่งตนเองของผู้สูงอายุอย่างมีประสิทธิภาพควรมีการจัดทำข้อมูลผู้สูงอายุในแต่ละแห่งแต่ละชุมชนโดยใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยและนำข้อมูลที่เกี่ยวข้องทั้งหมดมาใช้ร่วมกันในการบริหารจัดการเกี่ยวกับผู้สูงอายุในแต่ละพื้นที่ ภาครัฐควรส่งเสริมการสร้างชุมชนสำหรับผู้สูงอายุโดยเฉพาะ และผู้สูงอายุควรรวมตัวกันเพื่อสร้างพลังเพิ่มศักยภาพของกลุ่มให้มากขึ้น ภาครัฐควรจัดสรรงบประมาณด้านการดูแลครอบครัวให้มากขึ้นทั้งด้านร่างกายและจิตใจ โดยบางโครงการงบประมาณไม่เพียงพอ โครงการมีการจัดแบ่งงบประมาณที่เท่ากันในทุกหมู่บ้านทำให้เกิดความไม่เหมาะสม เพราะจำนวนประชากรของแต่ละหมู่บ้านนั้นไม่เท่ากัน ควรเน้นโครงการที่เป็นการสร้างงานสร้างอาชีพตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อเพิ่มรายได้แก่ประชาชนและผู้สูงอายุให้ลดการพึ่งพาภาระทางครอบครัว พร้อมกับสร้างความภาคภูมิใจในตนเองที่สามารถสร้างรายได้เพิ่มขึ้น ภาครัฐต้องเพิ่มการประชาสัมพันธ์การดำเนินโครงการประชารัฐให้ทั่วถึงครอบคลุมทุกพื้นที่อย่างรวดเร็ว โดยการจัดทำโครงการต่าง ๆ ควรทำประชาคมเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนและผู้สูงอายุก่อนเพื่อสอบถามความต้องการของชุมชนและตรงกับบริบทตามความต้องการของแต่ละพื้นที่ก่อนที่จะจัดทำโครงการ และการดำเนินโครงการตาม

นโยบายประชารัฐต้องมีการปฏิบัติได้จริงอย่างสะดวกรวดเร็ว โดยควรลดกฎระเบียบชั้นตอนลง และมีการดำเนินงานอย่างยั่งยืนสามารถต่อยอดไปสู่โครงการอื่นได้ พร้อมกับต้องมีการประสานงานร่วมกับภาคเอกชนหรือหน่วยงานจิตอาสาเข้ามาร่วมสนับสนุนขับเคลื่อนจะทำให้ได้ผลงานที่หลากหลายและมีประสิทธิผลมากขึ้น ภาครัฐต้องจัดสรรบุคลากรมาดำเนินงานติดตามโครงการที่กำหนดมาเป็นการเฉพาะ เพื่อเป็นกลไก สำคัญในการดำเนินงาน ติดตาม และประเมินผลโครงการ สอดรับกับ รัฐ กันภัย และธรรมนูญ วราภรณ์ ศึกษาเรื่อง การรับรู้ ข่าวสารและการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่นในเขตองค์การบริหาร ส่วนตำบล จังหวัดภาคตะวันตกตอนล่าง พบว่า การรับรู้ข่าวสารและการมีส่วนร่วมของ ประชาชน ส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาท้องถิ่นในองค์การบริหารส่วนตำบลเขตจังหวัดภาค ตะวันตกตอนล่าง และจากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้มีข้อเสนอแนะด้านเงินงบประมาณว่า ควร จัดสรรให้เหมาะสมเพียงพอกับการดำเนินโครงการ เพราะส่วนใหญ่แล้วเงินงบประมาณจะมา จำนวนจำกัดและล่าช้าจากตารางเวลาที่ขออนุมัติไปมากจึงทำให้ผลการจัดทำไม่ได้ผลดี เท่าที่ควร และควรจัดระบบประกันรายได้ที่เหมาะสมแก่ผู้สูงอายุ ตลอดจนการดูแลช่วยเหลือ กลุ่มที่ยากจนจริง ๆ เพื่อให้พอกับการดำรงชีพอยู่ได้ บางครั้งโครงการมักจะมาซ้ำซ้อนจาก หลายหน่วยงาน ขาดการ บูรณาการการทำงานที่ดีจากหน่วยงานภาครัฐในระดับที่สูงกว่า จึง สมควรที่จะมีการประสานงานกันเพื่อจัดเรียงลำดับความสำคัญของแต่ละโครงการ จัดเรียง ระยะเวลาการดำเนินงานที่เหมาะสมไม่ให้ซ้ำซ้อน บุคลากรที่จะดำเนินโครงการต้องมาพร้อม กับโครงการอาจจะจัดจ้างมาเป็นกรณีพิเศษ เพื่อติดตามและประเมินผลเป็นการเฉพาะ เพื่อจะ ได้มีผู้รับผิดชอบรายงานผลโดยตรง จึงจะทำให้ผลการดำเนินงานมีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น ควร พิจารณาความแตกต่างของแต่ละพื้นที่ที่จะดำเนินโครงการและควรจะต้องอนุญาตให้มีการ ปรับเปลี่ยนโครงการได้ตามความเหมาะสมของแต่ละพื้นที่ และกำหนดระเบียบ วิธีปฏิบัติต้อง ชัดเจนแต่มีความยืดหยุ่นสูง เพื่อสะดวกในการปฏิบัติงาน มีการมอบหมายการทำงานที่เป็น รูปธรรมมีระเบียบการเบิกจ่ายการเงิน วัสดุ ฯลฯ ที่รัดกุมแต่คล่องตัวและยืดหยุ่น (รัฐ กันภัย และธรรมนูญ วราภรณ์, 2558)

สรุป

การวิจัยเรื่อง นโยบายประชารัฐกับการส่งเสริมการพึ่งตนเองของผู้สูงอายุจังหวัด นครปฐม เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยเก็บข้อมูลกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ สรุปดังนี้

การประเมินนโยบายประชารัฐ โดยผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีความพึงพอใจต่อนโยบายนี้มาก โดยมีความภูมิใจว่าสามารถพึ่งพาตนเองได้บางส่วนพอที่จะมีค่าใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน และ เห็นด้วยที่นโยบายมรดกดำเนินงานเป็นรูปธรรมชัดเจนสามารถเข้าถึงได้อย่างดีโดยตรง และ นำมาใช้ประโยชน์ช่วยในการดำรงชีวิตได้จริง โดยมีบางส่วนไม่พอใจบ้างเพราะตนเองต้องเสีย

สิทธิ์ไป และมีเพียงบางท่านไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้ทำให้ขาดการได้รับข่าวสาร และบางท่านมีความกังวลว่าอาจจะเกิดการแสวงหาผลประโยชน์จากนโยบายฯ ฝ่ายผู้บริหารหรือผู้รับนโยบายไปปฏิบัติคิดว่านโยบายนี้สมควรดำเนินการต่อไปอย่างต่อเนื่อง เพราะทำให้คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุดีขึ้น ทั้งด้านการเข้าถึงคมนาคมเป็นการรวมกลุ่มของผู้สูงอายุ ด้านรายได้มีพอเป็นค่าใช้จ่าย รวมทั้งช่วยทางด้านร่างกายลดเวลาและภาระการทำงานลงบ้าง มีเวลาพักผ่อนออกกำลังกาย และมีสภาพจิตใจที่ดีขึ้น

ประสิทธิผลการดำเนินนโยบายประชารัฐ นโยบายที่ดำเนินบางโครงการไม่ค่อยคุ้มค่ากับเงินงบประมาณ ผู้สูงอายุบางส่วนไม่ได้รับผลจากโครงการอย่างเต็มที่ ด้านการบริหารทรัพยากรบุคคลผู้บริหารระดับสูงควรมอบหมายให้ผู้ที่มีความเหมาะสมมาดำเนินงานโดยใช้คนให้ตรงกับงาน และในการดำเนินนโยบายควรมีการวางแผนที่ดี และต้องปฏิบัติตามแผนที่กำหนดไว้ สมควรให้มีความยั่งยืนในการดำเนินนโยบาย รวมทั้งปรับปรุงระยะเวลาของการดำเนินโครงการให้เหมาะสม เพราะทำให้ไม่เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่ดีเท่าที่ควร แต่ผู้สูงอายุมองว่าโครงการจากนโยบายนั้นดี ใช้เงินงบประมาณอย่างคุ้มค่าทำให้ผู้สูงอายุมีความสุข และเป็นหลักประกันทางด้านรายได้ทำให้สามารถได้รับความสุขในด้านร่างกายและจิตใจมากขึ้น

เสนอกลไก และแนวทางการขับเคลื่อนนโยบายประชารัฐ ควรทำประชาคมในชุมชนหรือสอบถามความต้องการของประชาชนในพื้นที่ก่อนที่จะจัดทำโครงการ เพราะโครงการที่จัดดำเนินการบางครั้งจะไม่ตรงกับความต้องการของประชาชน และไม่ตรงกับบริบทของชุมชนและภูมิศาสตร์ของพื้นที่ รัฐควรสร้างเมืองหรือชุมชนสำหรับผู้สูงอายุ และผู้สูงอายุควรรวมตัวกันเป็นกลุ่ม ชมรม เพื่อเพิ่มศักยภาพให้มากขึ้น การจัดสรรงบประมาณของนโยบายควรส่งตรงมายังฝ่ายปกครอง เพราะเป็นหน่วยงานที่ใกล้ชิดประชาชนมากที่สุด ด้านการจัดทำข้อมูลผู้สูงอายุ ควรนำฐานข้อมูลที่มีอยู่ในหลายหน่วยงานมาใช้ร่วมกันเพื่อจะได้ข้อมูลที่ตรงและเป็นปัจจุบัน และควรจะนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้กับงานที่เกี่ยวกับผู้สูงอายุ การดำเนินนโยบายที่ดีต้องต่อยอดได้และมีความยั่งยืน โดยการให้ผู้สูงอายุสามารถพึ่งพาตนเองได้จากการสร้างงานส่งเสริมอาชีพสำหรับผู้ที่ยังสามารถทำงานได้ รวมถึงทำโครงการประชาสัมพันธ์ด้านการตลาดให้กับผลิตภัณฑ์ที่ผลิตได้ ต้องเพิ่มการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการดำเนินนโยบายให้ครอบคลุมและให้ทั่วถึงในทุกพื้นที่ และควรกำหนดแนวทางปฏิบัติให้ชัดเจน เพื่อความสะดวกในการปฏิบัติงาน ไม่ควรที่จะให้แนวทางปฏิบัติมาหลังมีคำสั่งให้ดำเนินโครงการ และควรที่จะต้องติดตามทำการประเมินโครงการอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอสำหรับการนำไปปฏิบัติ

1.1 ด้านงบประมาณ ควรจัดส่งงบประมาณให้เหมาะสมเพียงพอกับการดำเนินโครงการ เพราะส่วนใหญ่แล้วงบประมาณจะมาจำนวนจำกัด และล่าช้าจากตารางเวลาที่ขออนุมัติโครงการไปมาก จึงทำให้ผลการจัดทำโครงการไม่ได้ผลดีเท่าที่ควร

1.2 โครงการมักจะมาซ้ำซ้อนจากหลายหน่วยงาน โดยขาดการบูรณาการการทำงานที่ดีจากหน่วยงานภาครัฐในระดับที่สูงกว่า และก่อนที่จะส่งโครงการมาดำเนินงานในแต่ละพื้นที่ควรที่จะมีการประสานงานกัน เพื่อจัดเรียงลำดับความสำคัญของแต่ละโครงการจัดเรียงระยะเวลาที่เหมาะสมไม่ให้ซ้ำซ้อน

1.3 ระยะเวลาที่ดำเนินงานแต่ละโครงการควรบริหารจัดการเวลาให้เหมาะสม เพราะที่ผ่านมการดำเนินโครงการมักจะไม่สัมพันธ์กับเวลาที่กำหนดมาให้ ด้านระเบียบ วิธีปฏิบัติของแต่ละโครงการต้องชัดเจนแต่มีความยืดหยุ่นสูง เพื่อสะดวกในการปฏิบัติงาน

2. ข้อเสนอแนะในภาพรวม

2.1 ผู้สูงอายุต้องทำความเข้าใจกับนโยบายจากภาครัฐที่ดำเนินการนั้นว่าเป็นการช่วยเหลือพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้นได้บ้างบางส่วนเท่านั้น ดังนั้น ผู้สูงอายุและประชาชนต้องช่วยเหลือตัวเองร่วมด้วย มิใช่ติดกับดักการรอคอยความช่วยเหลือจากภาครัฐอย่างเดียว โดยไม่คิดจะพึ่งพาตนเองหรือประกอบอาชีพหารายได้เพิ่มเติม

2.2 หน่วยงานภาครัฐทั้งฝ่ายปกครอง หรือองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ที่รับนโยบายไปปฏิบัติ ต้องมีการปรับตัวปรับองค์กรและประสานความร่วมมือประสานงานร่วมกัน เพื่อรองรับกับนโยบายประชารัฐ และโครงการต่าง ๆ ที่จะมีมาอย่างต่อเนื่อง เพราะภาครัฐมีนโยบายที่จะช่วยเหลือคนจนช่วยเหลือผู้สูงอายุ สร้างรายได้ส่งเสริมอาชีพประชาชน จึงจำเป็นที่จะต้องมีการเหล่านี้นลงสู่พื้นที่อยู่เสมอ

2.3 ควรประชาสัมพันธ์ เน้นความสำคัญให้ทุกภาคส่วนของสังคมเห็นคุณค่าของผู้สูงอายุ และหน้าที่ที่พึงต้องปฏิบัติตอบแทนแก่ผู้สูงอายุและควรจัดให้มีกิจกรรมกลุ่มที่สร้างสรรค์ให้แก่ผู้สูงอายุได้เข้าร่วมตามความสามารถ ความสนใจและความถนัด รวมถึงการส่งเสริมการประกอบอาชีพและส่งเสริมการตลาดให้ผู้สูงอายุ

เอกสารอ้างอิง

คณะกรรมการการสาธารณสุข สภานิติบัญญัติแห่งชาติ. (2561). *การดูแลรักษาพยาบาลผู้สูงอายุแบบครบวงจร*. กรุงเทพมหานคร: สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภานิติบัญญัติแห่งชาติ.

- เทศบาลตำบลบางกระทึก. (2560). *แบบรายงานการตรวจราชการ ปี 2560 จังหวัดนครปฐม*. เรียกใช้เมื่อ 20 สิงหาคม 2561 จาก http://bie.moph.go.th/e-insreport/file_report
- เทศบาลตำบลบางกระทึก. (2561). *สถิติของผู้สูงอายุ*. เรียกใช้เมื่อ 24 กรกฎาคม 2561 จาก <http://www.bangkrateuk.go.th/index.php>
- ประยุทธ์ จันทร์โอชา. (2559). *จดหมายข่าวรัฐบาล เพื่อประชาชน. ปีที่ 2 ฉบับที่ 26 วันที่ 15 พฤษภาคม*. เรียกใช้เมื่อ 20 สิงหาคม 2561 จาก https://www.prd.go.th/download/article/article_20160513085559.pdf
- ผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านที่ 1. (19 มกราคม 2561). นโยบายประชารัฐกับการส่งเสริมการพึ่งตนเองของผู้สูงอายุจังหวัดนครปฐม. (อุบล วุฒิพรโสภณ, ผู้สัมภาษณ์)
- ผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านที่ 10. (17 มกราคม 2561). นโยบายประชารัฐกับการส่งเสริมการพึ่งตนเองของผู้สูงอายุจังหวัดนครปฐม. (อุบล วุฒิพรโสภณ, ผู้สัมภาษณ์)
- ผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านที่ 11. (22 มกราคม 2561). นโยบายประชารัฐกับการส่งเสริมการพึ่งตนเองของผู้สูงอายุจังหวัดนครปฐม. (อุบล วุฒิพรโสภณ, ผู้สัมภาษณ์)
- ผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านที่ 2. (17 มกราคม 2561). นโยบายประชารัฐกับการส่งเสริมการพึ่งตนเองของผู้สูงอายุจังหวัดนครปฐม. (อุบล วุฒิพรโสภณ, ผู้สัมภาษณ์)
- ผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านที่ 3. (12 มกราคม 2561). นโยบายประชารัฐกับการส่งเสริมการพึ่งตนเองของผู้สูงอายุจังหวัดนครปฐม. (อุบล วุฒิพรโสภณ, ผู้สัมภาษณ์)
- ผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านที่ 4. (19 มกราคม 2561). นโยบายประชารัฐกับการส่งเสริมการพึ่งตนเองของผู้สูงอายุจังหวัดนครปฐม. (อุบล วุฒิพรโสภณ, ผู้สัมภาษณ์)
- ผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านที่ 5. (30 มกราคม 2561). นโยบายประชารัฐกับการส่งเสริมการพึ่งตนเองของผู้สูงอายุจังหวัดนครปฐม. (อุบล วุฒิพรโสภณ, ผู้สัมภาษณ์)
- ผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านที่ 6. (30 มกราคม 2561). นโยบายประชารัฐกับการส่งเสริมการพึ่งตนเองของผู้สูงอายุจังหวัดนครปฐม. (อุบล วุฒิพรโสภณ, ผู้สัมภาษณ์)
- ผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านที่ 7. (17 มกราคม 2561). นโยบายประชารัฐกับการส่งเสริมการพึ่งตนเองของผู้สูงอายุจังหวัดนครปฐม. (อุบล วุฒิพรโสภณ, ผู้สัมภาษณ์)
- ผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านที่ 8. (22 มกราคม 2561). นโยบายประชารัฐกับการส่งเสริมการพึ่งตนเองของผู้สูงอายุจังหวัดนครปฐม. (อุบล วุฒิพรโสภณ, ผู้สัมภาษณ์)
- ผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านที่ 9. (15 มกราคม 2561). นโยบายประชารัฐกับการส่งเสริมการพึ่งตนเองของผู้สูงอายุจังหวัดนครปฐม. (อุบล วุฒิพรโสภณ, ผู้สัมภาษณ์)

- มณีรัตน์ กุลวงษ์ และคณะ. (2559). รูปแบบการพึ่งตนเองตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลพุดเตย อำเภอวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์. *วารสารวิจัยราชภัฏพระนคร สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 11(1), 165-174.
- รัฐ กันภัย และธรรมนิตย์ วราภรณ์. (2558). การรับรู้ข่าวสารและการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่นในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดภาคตะวันตกตอนล่าง. *Veridian E journal Silpakorn University ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์และศิลปะ*, 8(1), 1075-1088.
- วิลดา อินฉัตร และคณะ. (2560). แนวทางการบริหารนโยบายสาธารณะแบบมีส่วนร่วมในระดับท้องถิ่นของ พื้นที่ภาคอีสานตอนใต้. *วารสารวิทยาลัยนครราชสีมา สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, (11)12, 38-49.
- อิสระ ว่องกุลกลกิจ. (2559). *จดหมายข่าวรัฐบาล เพื่อประชาชน ปีที่ 2 ฉบับที่ 26*. เรียกใช้เมื่อ 20 สิงหาคม 2561 จาก https://www.prd.go.th/download/article/article_20160513085559.pdf